

ПИТАННЯ

вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 293 «Міжнародне право»

*Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права
(протокол № 8 від 15 лютого 2024 р.)*

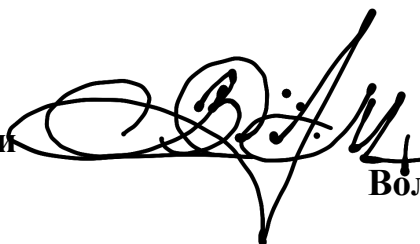
1. Поняття міжнародного права, його природа. Суттєві ознаки сучасного міжнародного права. Універсалізм, регіоналізм і фрагментація у міжнародному праві.
2. Основні вчення про міжнародне право та його походження.
3. Поняття європоцентризму в міжнародному праві та його юридичні наслідки. Права людини та європоцентризм.
4. Чинне міжнародне право і норми *jus cogens*.
5. Система міжнародного права. Умови виникнення, юридичне значення.
6. Норми міжнародного права. Поняття, види, тлумачення.
7. Міжнародний договір як джерело міжнародного права.
8. Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного права. Сучасні концепції міжнародно-правового звичаю.
9. Співвідношення договірних та звичаєвих норм міжнародного права.
10. Загальні принципи права, визнані цивілізованими націями.
11. Проблема розширення кола джерел міжнародного права. «М'яке» міжнародне право.
12. Надання згоди державою на обов'язковість міжнародного договору. Способи надання згоди, міжнародно-правові та національно-правові наслідки.
13. Встановлення автентичності міжнародного договору. Засоби, правові наслідки.
14. Набуття чинності міжнародним договором.
15. Дія та дійсність міжнародного договору.
16. Міжнародно-правові підстави недійсності міжнародного договору.
17. Застереження до міжнародного договору.
18. Реалізація норм міжнародного права у національному праві.
19. Міжнародне і національне (внутрішнє) право. Вплив міжнародного права на внутрішнє право держав.
20. Міжнародна правосуб'єктність держав.
21. Значення державного суверенітету у міжнародно-правових відносинах. Поняття виключної внутрішньої компетенції держави.
22. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міждержавних організацій. Межі компетенції.
23. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, що виборюють незалежність.
24. Міжнародна правосуб'єктність осіб, які знаходяться під юрисдикцією суб'єктів національного права.

25. Питання про міжнародну правосуб'єктність суб'єктів федеративних держав і адміністративно-територіальних одиниць унітарних держав.
26. Акти, що приймають міжнародні міжурядові організації, та їх значення для міжнародного права.
27. Внутрішнє право міжнародних організацій. Правовий статус персоналу міжнародної міжурядової організації.
28. Міжнародно-правове правонаступництво держав. Поняття, види, юридичне закріплення.
29. правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР. Українське законодавство про міжнародне правонаступництво.
30. Визнання держав у міжнародному праві. Сучасні проблеми міжнародно-правового визнання.
31. Визнання урядів у міжнародному праві. Підстави, умови, наслідки.
32. Міжнародно-правова концепція прав людини. Її відображення у чинному міжнародному праві.
33. Універсальні та регіональні правові механізми захисту прав людини.
34. Міжнародно-правові засоби боротьби з грубими та масовими порушеннями прав людини.
35. Міжнародно-правове регулювання захисту прав національних, етнічних, мовних, релігійних меншин.
36. Міжнародно-правовий захист дітей і жінок.
37. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і протоколи до неї.
38. Європейський суд з прав людини: склад, юрисдикція, виконання рішень в Україні.
39. Умови прийнятності заяв та порядок їх подання до Європейського суду з прав людини.
40. Міжнародно-правові засоби зміни державної території. Види, правові наслідки. Українська практика.
41. Внутрішні морські води, територіальне море і прилегла зона: межі і міжнародно-правовий режим.
42. Континентальний шельф і виключна економічна зона: межі і міжнародно-правовий режим.
43. Повітряний простір держави та міжнародний повітряний простір: поняття і міжнародно-правовий режим.
44. Міжнародно-правовий режим космічного простору.
45. Державний кордон. Міжнародно-правове визнання та закріплення державного кордону України.
46. Міжнародно-правові гарантії без'ядерного статусу України. Підстави надання, юридична сила, зміст.
47. Поняття міжнародної колективної безпеки. Міжнародно-правові засоби забезпечення колективної безпеки. Умови правомірності заходів колективної безпеки.
48. НАТО як міжнародна організація колективної безпеки. Міжнародно-правові основи співпраці України з НАТО.

49. Повноваження ООН з підтримання міжнародного миру та безпеки. Участь України у міжнародних заходах з підтримання міжнародного миру та безпеки.
50. Юрисдикція і види рішень Міжнародного Суду ООН. Україна та Міжнародний Суд ООН.
51. Міжнародно-правова відповідальність міжурядових організацій.
52. Поняття міжнародно-правової відповідальності та правові підстави її виникнення.
53. Види і форми міжнародно-правової відповідальності. Обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність.
54. Міжнародно-правові зобов'язання, що виникають у зв'язку із заподіянням шкоди внаслідок учинення дії, що не становить міжнародно-протиправного діяння.
55. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів. Основні сучасні тенденції розвитку міжнародного гуманітарного права.
56. Міжнародна агресія. Поняття, міжнародно-правові засоби запобігання агресивних воєн. Відповідальність за розв'язання агресивної війни.
57. Конфлікти юрисдикцій. Поняття, види, шляхи усунення.
58. Міжнародне кримінальне право. Поняття, концепції. Міжнародна кримінальна відповідальність.
59. Міжнародно-правові засоби уніфікації кримінального законодавства. Вплив міжнародного права на кримінальне законодавство України.
60. Міжнародна правова допомога. Поняття, види, реалізація.
61. Завдання, цілі та принципи діяльності Європейського Союзу, їх правове значення.
62. Цінності Європейського Союзу та їх правове значення.
63. Європейський Союз як суб'єкт міжнародного права та національного права держав-членів.
64. Компетенція Європейського Союзу: джерела та види компетенції, юридичні процедури розширення компетенції ЄС.
65. Принципи субсидіарності та пропорційності в праві Європейського Союзу.
66. Природа права Європейського Союзу: основні концепції.
67. Критерії набуття членства в Європейському Союзі.
68. Процедура набуття членства в Європейському Союзі.
69. Правовий статус держав – членів Європейського Союзу.
70. Припинення та призупинення членства у Європейському Союзі. Підстави та процедура.
71. Громадянство Європейського Союзу. Правовий статус громадян ЄС.
72. Права людини в праві ЄС. Хартія Європейського Союзу про основоположні права: структура, юридична сила.
73. Роль національних парламентів у функціонуванні ЄС.
74. Інституційна структура ЄС: загальні принципи побудови і функціонування.

75. «Законодавчий трикутник» Європейського Союзу: Європейська Комісія Європейський Парламент і Рада ЄС: організаційна структура та повноваження.
76. Дорадчі органи та агенції Європейського Союзу. Правове регулювання участі України у діяльності агенцій ЄС.
77. Судова система Європейського Союзу: принципи побудови, ланки і їх взаємодія.
78. Юрисдикція Суду Справедливості ЄС: природа, класифікація проваджень.
79. Джерела права Європейського Союзу: види та ієрархія. Зміст поняття *acquis communautaire* («здобуток Співтовариства»).
80. Принцип верховенства права Європейського Союзу щодо національного права держав-членів. Пряма дія права Європейського Союзу у національному праві держав-членів.
81. Міжнародні угоди як джерело права Європейського Союзу.
82. Акти вторинного права Європейського Союзу.
83. Рішення Суду Справедливості ЄС як джерело права Європейського Союзу.
84. Відповідальність держав-членів перед приватними особами за порушення права Європейського Союзу.
85. Відповідальність Європейського Союзу перед приватними особами за порушення права ЄС.
86. Застосування права ЄС у національних судах держав-членів.
87. Шенгенське право Європейського Союзу.
88. Становлення та розвиток взаємовідносин Європейського Союзу з Україною.
89. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
90. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

**В.о. завідувача кафедри
міжнародного права**

Володимир СТЕШЕНКО